

Broj: 03/10-50-4-84-4/11
Sarajevo, 31.03.2011.

Istraživanje broj: 094
Vrsta istraživanja:
KOMP – komparativni pregled

OSOBLJE POSLANIČKIH KLUBOVA I LIČNI ASISTENTI POSLANIKA

Pripemili:
Sena Bajraktarević
Nihada Jeleč
Aida Osmanović
Duško Masleša
Goran Masal

Deskriptor: Parlament

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

SADRŽAJ

I. UVOD.....	3
II. OSOBLJE POSLANIČKIH KLUBOVA	3
PORTUGAL.....	3
ŠVEDSKA	6
DANSKA	7
NORVEŠKA	8
ESTONIJA	9
ŠPANJA.....	9
SLOVENIJA	10
HRVATSKA	12
III. LIČNI ASISTENTI POSLANIKA	12
AUSTRIJA	12
ČEŠKA.....	13
UKRAJINA.....	13
GRČKA.....	14
TURSKA.....	14
VELIKA BRITANIJA	15
IV. LIČNI ASISTENTI POSLANIKA I OSOBLJE POSLANIČKIH KLUBOVA	18
NJEMAČKA	18
BELGIJA.....	22
FINSKA	23
ŠVAJCARSKA	25
FRANCUSKA.....	26
ITALIJA.....	27
V. ZAKLJUČAK.....	28
VI. IZVORI I LITERATURA.....	30

I. UVOD

Rad poslanika u evropskim parlamentima postao je izuzetno kompleksan, posebno zbog specifičnosti, složenosti i raznovrsnosti pitanja o kojima odlučuju. To je jedan od razloga zašto je u mnogim parlamentima, osim državnih službenika u sekretarijatima parlamenata, zaposlen i veliki broj osoblja koje pruža administrativnu i stručnu pomoć poslanicima kao njihovi lični asistenti ili osoblje u poslaničkom klubu. Angažiranje ovog osoblja ima nekoliko modela:

- model angažiranja osoblja samo u poslaničkim klubovima,
- model angažiranja osoblja kao ličnih asistenata poslanika, i
- model angažiranja osoblja i u poslaničkim klubovima i kao ličnih asistenata poslanika.

Poslanički klub¹ u parlamentu u načelu čine poslanici iz iste političke partije izabrani za članove parlamenta na parlamentarnim izborima (registrirana politička partija koja je predstavila listu kandidata na parlamentarnim izborima).

Poslanički klubovi na svojim sastancima definiraju političke stavove i formuliraju mišljenja o pitanjima koja su na dnevnom redu u parlamentu. Klubovi učestvuju u odlučivanju o sastavu parlamentarnih tijela, organizaciji zakonodavnog rada, izboru ministara. U klubovima se ocjenjuju i usvajaju političke inicijative poslanika.

Poslanički klubovi biraju predsjednika kluba, čije nadležnosti su koordinacija aktivnosti kluba, prijedlog rasporeda poslanika u članstvu parlamentarnih komisija i drugo.

Pojam „asistent“ odnosi se na one osobe koje poslanicima pružaju ličnu pomoć u radu tokom njihovog mandata i razlikuje se od pomoći koju pružaju službe i službenici parlamenta. U većini parlamenata ovaj pojam ima širok smisao i može se odnositi na različite vrste asistenata kao što su sekretari(ce), službenici za odnose sa javnostima, savjetnici, asistenti istraživači i sl.²

Kako se u nekim parlamentima rad osoblja poslaničkih klubova ne može jednostavno odvojiti od rada ličnih asistenata, u ovom istraživanju ćemo dati pregled navedena tri modela njihovog angažiranja.

II. OSOBLJE POSLANIČKIH KLUBOVA

PORTUGAL

Parlament Portugala je jednodoman i čini ga 230 poslanika, kojima podršku za rad skoro isključivo pruža osoblje njihovih klubova, kao što je navedeno u članu 46. Zakona o organizaciji i funkcioniranju službi Parlamenta Portugala – Zakon br. 77/88 od 1. jula, koji je izmijenjen Zakonom br. 59/93 od 17. avgusta i Zakonom br. 28/2003 od 30. jula. U portugalskom Parlamentu poslanici nemaju lične asistente.

¹ Poslanički klub, parlamentarni klub i partijski klub su termini koji imaju isto značenje, a koristimo ih u ovom radu.

² Definicija pojma „asistent“ preuzeta je iz istraživanja Evropskog parlamenta *Parliamentary Assistants in the Member States of the European Union*, Directorate-General for Research, 1997. godina, str.5.

Klubovi poslanika imaju pravo na određenu godišnju subvenciju za angažiranje osoblja, čija visina zavisi od broja poslanika tog kluba. Klub je slobodan da odabere koju osobu će angažirati i koju će otpustiti, a pri tome se primjenjuju pravila koja su na snazi za kabinete ministara (tj. osoblje može biti „angažirano“ i „otpušteno“ u bilo koje vrijeme). Nakon izbora osoblja, klub poslanika dostavlja podatke o imenima, razredima, platama i režimu socijalnog osiguranja svog osoblja Parlamentu, koji preuzima na sebe radni odnos, jer asistent sklapa ugovor o zaposlenju sa Parlamentom. Sistem zapošljavanja osoblja u poslaničkim klubovima u Portugalu uveden je 1976. godine.

Visinu plate asistenata definira poslanički klub, prema članu 46. stav 4. navedenog Zakona. U principu, plata asistenta je veća od prosječne plate u državi. Međutim, klubovi poslanika mogu angažirati više osoblja sa nižim platama ili manje osoblja sa višim platama. Asistenti rade u parlamentarnim zgradama i imaju pravo na sredstva koja su im potrebna za rad kao što su uredski prostor, kompjuteri, internet veza, pomoć parlamentarnog osoblja itd.

Zadatke asistenata definiraju klubovi poslanika, ali u principu asistenti ne mogu predstavljati poslanike pred državnom administracijom ili tijelima lokalne administracije. Po jedan asistent kluba poslanika može prisustvovati sjednicama parlamentarnih komisija (i, naravno, ne može govoriti na tim sjednicama). Imenovanja (i otpuštanja) osoblja parlamentarnih klubova objavljuju se u Službenim novinama, na isti način kao i u slučaju državnih službenika, pa je prema tome ta informacija javna. U Parlamentu Portugala ne rade asistenti volonteri.

U određenim situacijama, klubovi poslanika mogu koristiti novčana sredstva koja im se dodjeljuju prema članu 47. stav 4. za angažiranje stručnjaka o određenom pitanju. Godišnja subvencija za spomenute namjene iznosi četiri minimalne plate u državi, plus polovina tog iznosa za svakog člana kluba poslanika. U praksi, ova sredstva se rijetko koriste, jer je bolje angažirati stručnjake koristeći član 46., prema kojem Parlament ne plaća samo troškove plata, već snosi i ostale troškove, kao što su bolovanje i porodiljsko odsustvo, pristup parkingu i kantini itd. Finansijske službe Parlamenta obračunavaju i isplaćuju ove naknade.

Kada poslanik Parlamenta nije član nijednog kluba poslanika, također ima pravo na podršku u svom radu. On može odabrati asistenta i o tome obavijestiti parlamentarnu administraciju u cilju angažiranja te osobe, a prema pravilima propisanim u članu 46. navedenog Zakona.

Treba napomenuti da je u Portugalu na snazi Statut poslanika, usvojen u septembru 2007. godine, koji u članu 12. utvrđuje da svaki poslanik ima pravo na odgovarajuće radne uvjete, posebno...na jednog asistenta, koji će biti zaposlen kako propisuje zakon. Međutim, taj specifični zakon još nije usvojen.

Novčana sredstva ili subvencije koje klubovi poslanika u Portugalu dobijaju za angažiranje osoblja ili savjetnika stručnjaka vezana su za minimalnu platu u državi, koja je u januaru 2011. godine iznosila 566 eura.³ Novac za sve navedene namjene osigurava se iz budžeta Parlamenta. U nastavku navodimo integralni tekst članova 46. i 47. Zakona o organizaciji i funkcioniranju službi u Parlamentu Portugala.

---

³ U Portugalu, kao u Grčkoj i Španiji, isplaćuje se 14 godišnjih minimalnih plata. Izvor zvanična stranica Eurostata: epp.eurostat.ec.europa.eu/ (preuzeto 18. marta 2011.)

Zakon o organizaciji i funkcioniranju službi u Parlamentu Republike

Dio VII

Podrška partijama, klubovima poslanika i parlamentarnim komisijama

Član 46.

Kabineti klubova poslanika⁴

1. Klubovi poslanika imaju kabinete koje čini osoblje koje su klubovi slobodno izabrali i imenovali, pod sljedećim uvjetima:
  - a) Klub sa dva poslanika uključuje najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, jednog pomoćnog sekretara i također druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - b) Klub s više od dva do osam poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, dva pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - c) Klub s više od osam do 20 poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje dva savjetnika, dva sekretara, tri pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - d) Klub s više od 20 do 30 poslanika uključuje šefa kabineta i najmanje tri savjetnika, tri sekretara, tri pomoćna sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
  - e) Klub s više od 30 poslanika, uključuje: šefa kabineta i najmanje tri savjetnika, tri sekretara, tri pomoćna sekretara i također na svakih deset dodatnih poslanika najmanje jednog savjetnika, jednog sekretara, jednog pomoćnog sekretara i druge zaposlenike u skladu s uvjetima postavljenim u stavovima od 2 do 4;
2. Na početku svakog parlamentarnog saziva, klubovi poslanika će informirati službe Parlamenta o listi njihovog osoblja, navodeći njihove razrede i plate. Ova lista može biti izmijenjena na početku svake zakonodavne godine.
3. Na početku svakog mjeseca, kabineti klubova poslanika će obavještavati službe Parlamenta Republike o prekovremenom radu zaposlenika klubova radi obračuna.
4. Troškovi plata navedeni u aktuelnom članu ne mogu prelaziti godišnji iznos koji proizlazi iz sljedeće tabele:
  - a) Klub sa dva poslanika - 24 x 14 minimalnih plata u državi + 6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika.
  - b) Klub od tri do 15 poslanika - 45 x 14 minimalnih plata u državi + 6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika.
  - c) Klub sa više od 15 poslanika - 60 x 14 minimalnih plata u državi plus:
6 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za 15 poslanika;
3 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za broj poslanika koji prelazi 15 do maksimalno 40;
2,25 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika, za više od 40 do 80 poslanika;
1,8 x 14 minimalnih plata u državi za svakog poslanika iznad 80 članova.
5. Klubovi poslanika mogu mijenjati sastav liste osoblja sve dok ne prelazi ukupne troškove.

---

⁴ECPRD upit br. 1216 *Personal assistants of MPs*, 15.4.2009.

6. Imenovanje i otpuštanje osoblja spomenutog u prethodnom stavu odgovornost je datog kluba poslanika, koji primjenjuje sistem koji je na snazi za kabinete ministara.
7. Osoblje klubova poslanika koje nema ugovor sa javnim sektorom mora biti prijavljeno na socijalno osiguranje.
8. Kao poslodavac, Parlament je odgovoran za bilo koje socijalne troškove koji mogu nastati.
9. Propisi navedeni u ovom članu odnose se, uz dužnost primjene, i na nezavisne poslanike i poslanike koji nisu članovi nijednog kluba, tako da ne mogu preći sljedeće godišnje iznose:
  - poslanici koji nisu članovi poslaničkog kluba - 14 x 14 minimalnih plata u državi;
  - nezavisni poslanici - 5 x 14 minimalnih plata u državi.

Član 47.

Subvencije za partije i klubove poslanika

1. Godišnja subvencija se dodjeljuje svim izabranim partijama predstavljenim u Parlamentu Republike, čak i u koalicijama, u skladu sa sljedećim uvjetima: može se koristiti za njihove vlastite svrhe čim se zatraži od predsjednika Parlamenta Republike.
2. Subvenciju čini gotovinski novčani iznos jednak iznosu od 1/225 minimalne plate u državi za svaki glas na posljednjim izborima za članove Parlamenta Republike.
3. U slučaju izborne koalicije, subvencija za sve koalicione partije jednaka je subvenciji iz stava 2, proporcionalno raspoređenoj prema broju izabranih poslanika svake partije.
4. Subvencija se dodjeljuje godišnje svakom klubu za poslaničke troškove za savjetničke usluge i druge tekuće troškove; ona nije niža od četiri godišnje minimalne plate u državi plus polovina tog iznosa za svakog poslanika, i plaća se mjesečno prema uvjetima iz stava 6.
5. Za namjene navedene u prethodnom stavu, klubovi nastali od partija koje su učestvovala na izborima u određenoj koaliciji smatrat će se kao jedan klub poslanika.
6. Subvencije iz ovog člana bit će isplaćene u dvanaestinama, iz posebnih sredstava registriranih u budžetu Parlamenta Republike.

ŠVEDSKA

Parlamentarna grupa koju je imenovalo rukovodstvo Parlamenta Švedske pripremila je 1999. godine prijedlog u vezi sa podrškom poslanicima i radu partijskih klubova u Parlamentu Švedske (Riksdag). Svrha ovog prijedloga bila je da se poboljšaju usluge poslanicima, u svjetlu sve većeg obima poslova u Parlamentu i složenosti pitanja na kojima se radi. Politički savjetnici bi, prema tom prijedlogu, pomagali poslanicima stručnim istraživanjima, pripremom političkih inicijativa, pisanjem članaka, govora i pisama i odgovaranjem na e-mailove glasača, između ostalog.

Predloženo je da sekretarijati partijskih klubova u Parlamentu prosljeđuju ekonomsku podršku Parlamenta direktno svojim poslanicima putem stvaranja novih radnih mjesta u sekretarijatu kluba, kao i da imaju uticaj prilikom odlučivanja koje vrste radnih mjesta su potrebne. Izračunata su finansijska sredstva potrebna za pokrivanje troškova jednog političkog savjetnika na dva poslanika. Parlament je ove prijedloge usvojio u decembru 1999.

Politički savjetnici obavljaju niz različitih zadataka, kao što su sastavljanje informacija, priprema nacрта političkih tekstova, kontakti sa medijima, odgovaranje na e-mailove i prvo

probno slušanje i ocjenjivanje ideja poslanika, u brojnim oblastima. U skladu s tim može se očekivati da su njihovi obrazovni profili razni.

Administracija Parlamenta ne vodi evidenciju o tačnom broju političkih savjetnika ili o njihovom obrazovnom profilu. Procjenjuje se da je danas ukupan broj političkih savjetnika koje zapošljavaju partijski klubovi u Parlamentu oko 440 osoba, što ne znači da su u punom radnom vremenu. To je prosječno 55 političkih savjetnika po klubu (u Parlamentu je sada zastupljeno osam partija, tj. ima osam klubova) ili 1,3 savjetnika po poslaniku.

Asistenta/savjetnika ne zapošljava poslanik, nego klub. Ponekad jedan asistent radi za grupu poslanika.

Sistem pružanja pomoći poslanicima u švedskom Parlamentu u različitim oblicima postoji od 1971. godine.

Partijski klubovi u Parlamentu dobivaju tri vrste finansijske podrške: osnovnu podršku, podršku za političke savjetnike za poslanike i podršku za putovanja u inostranstvo.

- Osnovna podrška sastoji se od osnovnog iznosa i dopunskog iznosa na osnovu broja poslanika u klubu. Osnovni iznos je 1,7 miliona švedskih kruna godišnje. Partijski klub koji predstavlja poziciju ima pravo na jedan osnovni iznos, a ostali partijski klubovi imaju pravo na dvostruki osnovni iznos. Dopunski iznos je 51.800 švedskih kruna (5768 eura) po poslaniku i po godini.
- Podrška za političke savjetnike namijenjena je pokrivanju troškova administrativnog i istraživačkog rada za poslanike. U početku je ova podrška pokrivala troškove jednog političkog savjetnika na dva poslanika, a zatim je postepeno povećavana i od jula 2006. pokriva troškove jednog političkog savjetnika po poslaniku. Ova podrška iznosi 50.300 švedskih kruna (5601 euro) po političkom savjetniku mjesečno, ali partije zastupljene u Parlamentu (tj. klubovi) imaju slobodu da taj novac rasporede po svom izboru kako bi izgradile funkcionalan sekretarijat kluba koji odgovara potrebama njegovih poslanika. O plati svakog pojedinačnog političkog savjetnika/asistenta odlučuje se u pregovorima između sekretarijata kluba i savjetnika. Nad korištenjem ovih sredstava nema javnog nadzora.

DANSKA

Danski Parlament dodjeljuje novčana sredstva poslaničkim klubovima, što svakom klubu pruža mogućnost da angažira po jednog sekretara za svakog poslanika u klubu (osim predsjednika i ministara vlade) i pet osoba sa diplomom ili 1/5 osoblja po poslaniku za asistentski posao u klubu. Navedena novčana sredstva dodjeljuju se poslaničkim klubovima prema važećim propisima koje je utvrdio Parlament, odnosno Komisija za poslovnik, a njima upravlja Ekonomski sektor.

Uvjete zapošljavanja asistenata određuje poslanički klub u okviru granica danskog Zakona o radu. Asistente i sekretare angažira poslanički klub. Visina plate zavisi od ugovora između asistenta i kluba poslanika, tako da asistenti ne dobivaju istu platu. Neki poslanički klubovi imaju kolektivni ugovor sa relevantnim danskim sindikatima. Poslanički klub odlučuje i o radnom vremenu svog osoblja. U Danskoj je općenito puno radno vrijeme 37 sati sedmično.

Poslanički klub i poslanik pojedinačno definiraju zadatke asistenata, koji mogu **predstavljati poslanika pred tijelima državne administracije, pred tijelima lokalnih vlada, u kontaktima sa nevladinim organizacijama i u kontaktima sa biračima.** Asistenti **ne mogu učestvovati na sjednicama parlamentarnih komisija.** Parlamentarna administracija pravi telefonski imenik sa brojevima telefona zaposlenih u Parlamentu, sa brojevima

poslanika i njihovih asistenata i taj imenik je javan. U Danskoj ne postoje formalna ograničenja poput broja asistenata koje zapošljava poslanik, a u državnom Parlamentu rade i asistenti volonteri. Predsjedavajući poslaničkog kluba može odlučiti da poslanici imaju usluge sekretara koji radi pola radnog vremena, tako da ostatak novca može biti korišten u druge svrhe.

NORVEŠKA

U Parlamentu Norveške (Storting) svaki poslanički klub ima svoj sekretarijat, koji mu pomaže u političkom radu i praktično. Članove osoblja **zapošljavaju sami klubovi**, a broj članova osoblja u klubu je jedan član osoblja po poslaniku. Za potrebe zaposlenja osoblja norveški Parlament dodjeljuje klubovima poslanika **sredstva za zaposlenje jednog asistenta po poslaniku** (norveški Parlament ima 169 poslanika). Klubovi stranaka u opoziciji primaju još i poseban dodatak, s tim da se manjim klubovima poslanika dodjeljuje relativno veći dodatak po poslaniku, nego većim klubovima poslanika. Ova sredstva se smiju koristiti samo za rad Parlamenta, s tim da se revizorski izvještaj mora podnijeti predsjedništvu Parlamenta. Laburistička stranka i Konzervativna stranka imenuju svoje asistente od 1950-ih godina, a sistem ekonomske podrške Parlamenta klubovima uveden je sredinom 1960-ih godina.

Sistem zapošljavanja asistenata je detaljno analiziran i dodatno razvijen oko 2001. godine, kada se značajno povećala ekonomska podrška Parlamenta klubovima poslanika i kada je uveden **princip 1:1** (jedan poslanik – jedan asistent). Tada je, takođe, odgovornost Parlamenta za zapošljavanje asistenata prebačena na klubove poslanika. Parlament je nedavno diskutovao o potrebi daljnjeg uređenja korištenja grantova koje klubovi poslanika dobivaju od norveškog Parlamenta.

Zadaci asistenata poslanika su, uglavnom, da **pomažu rad poslanika u parlamentarnim komisijama i pišu govore za poslanike**. Oni, takođe, mogu pomagati poslanicima u njihovom političkom radu stranke. Direktni pretpostavljeni asistentata poslanika je rukovodilac osoblja kluba poslanika. Klubovi poslanika sami odlučuju koliko će asistenata zaposliti. Npr. postoji mogućnost da klub poslanika koji je trenutno na vlasti odluči da ne zaposli onoliko asistenata za koliko ima sredstava u datom trenutku, već da sačuva taj novac za sljedeći period kada će biti u opoziciji. Dosadašnja praksa je pokazala da većina asistenata rade za dva ili više poslanika, uglavnom na osnovu dodijeljenih zadataka i obaveza, odnosno oni rade za predstavnike svoje stranke u odgovarajućim komisijama.

Ne postoje neki posebni zahtjevi, niti pravne prepreke koje utiču na zaposlenje asistenata, bilo uopšte, bilo za tačno određene osobe (npr. rođake poslanika). Uobičajeno je da asistente zapošljava klub poslanika pod rukovodstvom rukovodioca sekretarijata kluba poslanika i stranačkog vodstva. Svaki asistent radi za određeni broj poslanika, na zadacima koje obavlja određena parlamentarna komisija. Klub samostalno odlučuje o tome da li će postojati posebne odredbe za, npr., političkog savjetnika i druge asistente. Prilikom zapošljavanja asistenata, klub poslanika oglašava upražnjeno mjesto za određenu oblast na kojoj će asistent raditi. Poslanici, takođe, mogu sami predložiti kandidate, ali uobičajena procedura je javno oglašavanje pozicije asistenta, kada se kandidati prijavljuju za posao. Asistenti poslanika se mogu angažovati i preko posrednika, npr. preko agencija za zapošljavanje. I poslanik pojedinačno i klub poslanika mogu biti poslodavci asistentima i mogu zaključiti ugovor za pružanje usluga, ali uobičajeno je da asistente zapošljava klub poslanika. Klub poslanika koji zapošljava ili angažuje asistenta mora biti pravno lice. Sam poslodavac donosi odluku o dužini zaposlenja asistenta – mnoge političke savjetnike klubovi poslanika su zaposlili za

stalno. Međutim, na dužinu zaposlenja će uticati finansijska podrška parlamenta toj stranci (i naravno izborni rezultati). Odluku o radnom vremenu i njegovom praćenju donosi klub poslanika. **Plate i drugi uslovi zaposlenja asistenata su stvar kluba**, ali većina klubova poslanika ima zaključen ugovor o zaposlenju sa asistentima, u skladu s propisima. Parlament nema informaciju o visini plate asistenata. Odluku o eventualnom povećanju ili smanjenju plate asistenta donosi klub poslanika – do sada se to dešavalo zbog promjena obima posla i pozicije dotičnog asistenta. Poslodavac asistenata je odgovoran za ispunjavanje obaveza socijalnog osiguranja asistenta. Klub poslanika samostalno odlučuje o otpuštanju ili završetku ugovora asistenata. Otkazni rok je tri mjeseca. Praksa je pokazala da se najviše ugovora sa asistentima zaključuje na period trajanja mandata jednog saziva parlamenta. Klub poslanika, takođe, samostalno odlučuje o eventualnoj zamjeni asistenta ukoliko se ovaj nalazi na godišnjem odmoru ili bolovanju.

Ako u nekoj stranci dođe do smanjenja broja poslanika i kao posljedica toga do smanjenja finansijske podrške tom klubu, asistenti poslanika iz tog kluba bi morali napustiti svoj posao u Parlamentu. Norveški Parlament, za sve asistente poslanika, u parlamentarnoj zgradi obezbjeđuje uredski prostor, računar i telefon. Asistenti takođe mogu raditi „na daljinu“, odnosno ne moraju imati svoj ured u Parlamentu. U slučaju da poslanik pređe na ministarsku poziciju, on napušta Parlament i na njegovo mjesto dolazi drugi poslanik, kao njegova zamjena, i samim tim dotični poslanik više ne može koristiti usluge asistenata poslanika.

ESTONIJA

Poslanici Parlamenta Estonije **nemaju lične asistente**, osim članova Kolegija Parlamenta. Poslanicama u radu pomaže **osoblje političkih partija i komisija**. Svaka politička partija ima pravo na novčana sredstva namijenjena za angažiranje asistenata iz budžeta Sekretarijata Parlamenta. **Broj asistenata političkih partija je od dva do šest**. Ukoliko su poslanicama potrebna istraživanja, osnovne informacije za izradu nacrtu zakona, statistički podaci itd., onda je to obaveza Sektora za ekonomske i društvene informacije. Osim toga, osoblje parlamentarne biblioteke pomaže u pronalasku knjiga, magazina, novinskih članaka itd.

U Estoniji je 2007. godine bio usvojen Zakon o statusu poslanika Parlamenta, koji je pored ostalih odredbi predvidio uspostavljanje sistema asistenata u estonskom Parlamentu sa sljedećim parlamentarnim sazivom 2011. godine. Međutim, Parlament je 2009. usvojio izmjene navedenog Zakona, kojim je odbačen institut asistenata.

ŠPANIJA

Parlament Španije angažuje asistente poslanika preko klubova poslanika i taj sistem se primjenjuje od 1999. godine.

Pravilnikom o zaposlenima u Parlamentu Španije regulišu se pravila, prava, dužnosti, administrativne situacije, funkcije i ovlaštenja državnih službenika oba doma parlamenta, Senata i Kongresa. Sve odredbe Pravilnika o zaposlenima u Parlamentu Španije koje se odnose na državne službenike odnose se i na neprofesionalno angažovano osoblje, asistente, sve dok nisu u suprotnosti sa njihovom funkcijom. Međutim, neprofesionalno angažovano osoblje ne smije imati poziciju ili obavljati funkciju državnog službenika.

Član 2. Pravilnika o zaposlenima u Parlamentu Španije predviđa da poslanicima direktnu pomoć u radu pruža neprofesionalno angažovano osoblje. Ta pomoć se zasniva na ličnom

povjerenju. Klubovi poslanika mogu imati ovo osoblje u okviru ukupnog mogućeg broja osoblja koje određuje rukovodstvo doma.

Trenutno, u Donjem domu Parlamenta, Kongresu, koji ima 350 članova, u klubovima rade 194 osobe kao neprofesionalno angažovano osoblje i to:

Naziv kluba poslanika	Broj članova kluba poslanika	Broj dodijeljenih asistenata
Socijalistički klub	169	85
Narodni klub	153	82
Katalonski klub	10	10
Baskijski klub	6	6
Klub ER-IU-ICV	5	5
Mješoviti klub	7	6
UKUPNO	350	194

Predsjedavajući doma, na zahtjev rukovodioca određenog kluba poslanika, imenuje i razrješava dužnosti asistente tog kluba. Asistenti se imenuju na određeni period, ali to imenovanje automatski prestaje važiti čim rukovodiocu relevantnog kluba istekne mandat ili se Dom raspusti. Klubovi poslanika samostalno odlučuju da li će se imenovanje nekom asistentu prekinuti prije isteka dogovorenog perioda angažovanja. Asistenti mogu biti ponovo predloženi za rad u klubu, nakon izbora.

Jedan asistent može raditi za dva ili više poslanika istovremeno. Redovno radno vrijeme asistenata je 37,5 sati sedmično, a obavljaju poslove u skladu s instrukcijama kluba poslanika. Godišnja plata asistenata isplaćuje se iz budžeta Parlamenta, a za svakog asistenta iznosi 27.143,20 EUR godišnje. Plata asistenta se može promijeniti u skladu sa godišnjim povećanjem životnih troškova.

Uobičajeno radno mjesto asistenata je u zgradi parlamenta ili na drugom mjestu koje odredi klub poslanika. Asistenti mogu raditi "na daljinu", tj. izvan ureda, ukoliko to dozvoljavaju interna pravila kluba, ali u svakom slučaju njihovi zadaci su uvijek direktno vezani za klub poslanika i njegove članove.

U slučaju bolesti asistenta ili njegovog odlaska na odmor, Pravilnik ne sprječava mogućnost njegove zamjene. U slučaju da poslanik počne obavljati ministarsku funkciju, on više nema pravo na asistenta iz svog kluba poslanika, jer će u ministarstvu imati drugo vlastito administrativno osoblje.

SLOVENIJA

Državni zbor

Poslanici parlamenta, Državnog zbora, u Sloveniji **nemaju lične asistente**, ali imaju zagarantovanu **profesionalnu pomoć koju im pružaju zaposlenici Parlamenta**. Zakon o poslanicima predviđa da se **klubovima poslanika dodijeli određena suma novca** za tehničke asistente poslanika. Ovu sumu utvrđuje Parlament. U skladu sa Pravilnikom o internoj organizaciji, pozicijama i nazivima u službi Parlamenta Slovenije (u daljem tekstu Pravilnik) i u cilju pružanja dobrih uslova za rad, Parlament za klubove poslanika osigurava: sekretara, dva tehnička asistenta i administrativnog tehničara te jednog administrativnog tehničara za svakih osam poslanika. Osim toga, klub poslanika koji ima više od osam poslanika ima pravo na dodatnog tehničkog asistenta za svakih šest poslanika.

Plate asistenata utvrđuje Parlament (član 11. Pravilnika). Asistenti se zapošljavaju putem otvorenog konkursa koji vodi Kadrovska služba Parlamenta i svi kriteriji izbora asistenta su određeni u skladu sa Pravilnikom o internoj organizaciji i klasifikaciji radnih mjesta u službi Parlamenta Slovenije (sistematizacija radnih mjesta). Kriteriji izbora asistenata se javno objavljuju u konkursu. Nadalje, dodatna profesionalna podrška je zagantovana svakom klubu poslanika, kroz dodjelu sredstava za profesionalnu pomoć svakom poslaniku u mjesečnom iznosu plate pomoćnika ministra (2.266,28 EUR). Ova sredstva se mogu koristiti za zapošljavanje državnih službenika na određeni vremenski period ili za ugovaranje obavljanja posla (ugovor za pružanje usluga, ugovor o autorskom pravu, ugovor sa pravnim licem itd). Ugovor o zaposlenju se zaključuje za vremenski period trajanja posla, ali ne duže od prestanka aktivnosti kluba poslanika (član 12. Pravilnika). Za potrebe zapošljavanja ovih asistenata se, takođe, vodi otvoreni konkurs, ali za njih ne postoje propisani kriteriji izbora, pa je zapošljavanje ovih asistenata ekskluzivno pravo i izbor rukovodioca kluba poslanika.

Kriteriji izbora (nivo i vrsta obrazovanja, radno iskustvo i drugi uslovi) zaposlenika iz člana 11. Pravilnika **su određeni u klasifikaciji radnih mjesta**, a za zaposlenike iz člana 12. Pravilnika ti kriteriji ne postoje. Zaposlenje asistenata se bazira na Zakonu o radu, a ugovor o zaposlenju zaključuju tehnički asistent i Državni zbor. Ugovori sa asistentima se zaključuju na ograničeni vremenski period - do završetka aktivnosti kluba poslanika u Parlamentu u datom sazivu ili do transformacije kluba poslanika koja bi mogla uticati na broj tehničkih asistenata, s obzirom da su njihova radna mjesta klasifikovana kao privremena radna mjesta.

Glavni zadaci tehničkih asistenata su: **pružanje stručnih savjeta** prilikom formulisanja sadržaja zakonske inicijative, amandmana, prijedloga, inicijativa, provjeravanje njihove pravne ispravnosti, **praćenje** sjednica Državnog zbora i svih drugih zakonodavnih i drugih procedura u Državnom zboru, **pripremanje izvještaja i dokumenata** za klubove poslanika, **pripremanje polaznih tačaka** za diskusije radnih tijela, **prikupljanje mišljenja i prijedloga** za usvajanje, izmjene i dopune zakona, **obezbjeđenje** javnost rada kluba poslanika, **rad sa medijima** itd.

Direktno pretpostavljeni tehničkom asistentu je savjetnik – sekretar kluba poslanika; njihov direktni pretpostavljeni je rukovodilac kluba poslanika – poslanik. Tehnički asistenti klubova poslanika rade u zgradi Parlamenta i imaju svu neophodnu opremu (kompjuter, printer, internet, telefon itd). Rad „na daljinu“, tj. rad izvan zgrade Parlamenta nije specificiran, ali tehnički asistent se o tome može pojedinačno dogovoriti sa rukovodiocem kluba poslanika.

Državno vijeće

Status članova Državnog vijeća Republike Slovenije je specifičan. Oni ne predstavljaju političke stranke, nego društvene, ekonomske, profesionalne i lokalne interese. Sastav interesnih grupa i broj mjesta za određenu interesnu grupu je propisan Ustavom. Za razliku od političkih stranaka, interesne grupe nemaju pravni subjektivitet i zbog toga ne mogu djelovati kao poslodavci, pa **ne mogu zapošljavati asistente**, niti zaključiti ugovor sa drugom osobom za pružanje usluga. Prema Zakonu o radu Republike Slovenije, fizičko lice ne može biti poslodavac. Članovi Državnog vijeća nisu profesionalno angažovani i nisu zaposleni u Vijeću. Oni su zaposleni u lokalnom, društvenom i ekonomskom sektoru koji je putem interesnih grupa zastupljen u Državnom vijeću. Izborna tijela (sindikati, opštine itd), koja članovi Vijeća zastupaju u Državnom vijeću, mogu dodijeliti asistente članovima Vijeća, ali ovi asistenti nemaju status asistenata poslanika. S obzirom na to da članovi Državnog vijeća nisu zaposlenici Vijeća, oni ni ne dobivaju sredstva za angažovanje asistenata.

HRVATSKA

Prema članu 30. Poslovnika Sabora **klub zastupnika ima pravo zaposliti jednu osobu** da radi kao sekretar kluba. U pravilu, takva osoba se bira iz osoblja Stručne službe Sabora. Iznimno, klub zastupnika ima pravo da zaposli osobu da radi kao sekretar kluba koja nije zaposlenik Stručne službe Sabora na teret novčanih sredstava Sabora, ali samo na određeno vrijeme. Klubovi zastupnika **mogü zaposliti jednog savjetnika** ili više za svakih sljedećih 15 članova kluba. Ti savjetnici mogu biti izabrani iz osoblja Stručne službe ili izvan nje i troškovi njihovog zaposlenja finansiraju se sredstvima Sabora.

Klubovi nemaju pravnu sposobnost, zato ugovore sa navedenim osobljem potpisuje sekretar Sabora.

III. LIČNI ASISTENTI POSLANIKA

AUSTRIJA

Svi poslanici Donjeg doma (ali ne i Gornjeg doma) Parlamenta Austrije mogu zaposliti neograničen broj fizičkih osoba (parlamentarnih asistenata) na temelju ugovora o zaposlenju (employment contract) ili radnog ugovora (contracts of work), u cilju podrške njihovim parlamentarnim aktivnostima. Ugovori na osnovu kojih su angažirani parlamentarni asistenti moraju ispunjavati opće uvjete ugovora o radu u Austriji. Status parlamentarnih asistenata reguliran je **Zakonom o parlamentarnim asistentima** (“Parlamentsmitarbeitergesetz”) i oni nisu državni službenici, već imaju status zaposlenika. Sistem parlamentarnih asistenata u Austriji je uveden 1992. godine, a novac za njihove plate osigurava austrijski državni Parlament iz posebnih sredstava rezerviranih za tu namjenu. Spomenuti Zakon o parlamentarnim asistentima određuje naknadu troškova za plate ličnih asistenata poslanika Donjeg doma, **ali samo do određenog iznosa**, koji treba da pokrije troškove povezane sa parlamentarnim asistentima (ugovori o zaposlenju i ugovori o radu). U 2010. godini poslanici su za angažiranje asistenata imali na raspolaganju iznos do 3.489 eura mjesečno. Asistent koji je angažiran prema radnom ugovoru može dobiti cijelu sumu koju poslanik ima na raspolaganju, a asistent koji je zaposlen na osnovu ugovora o zaposlenju može dobiti do 2.367,37 eura (14 puta u godini), jer se od ukupne sume moraju platiti porezi i dio socijalnog osiguranja. Određivanje plate asistenata dužnost je poslanika. U slučaju da troškovi za plate asistenata pređu gore spomenute granice, poslanici ne mogu tražiti nadoknadu prijedehih iznosa. Visina naknada za pokrivanje troškova asistenata poslanika povećava se godišnje u skladu sa povećanjima plata državnih službenika.

Zakon o parlamentarnim asistentima ne precizira uvjete za popunjavanje pozicija asistenata, ali opisuje vrste pomoći koje pružaju poslanicima, a to su:

- aktivnosti vezane za **pripremu za sjednice komisija i plenarne sjednice**;
- parlamentarni zadaci na međunarodnom nivou i vanjski kontakti;
- kontakti sa građanima;
- informacije za javnost o gore spomenutim aktivnostima poslanika;
- drugi zadaci u skladu sa parlamentarnim Poslovníkom ili odgovarajućim zakonima.

Procedura angažiranja asistenata poslanika je sljedeća: nakon što odabere asistenta, poslanik piše zahtjev predsjedavajućem Donjeg doma. Taj zahtjev mora sadržavati opis dužnosti asistenta i sve dokumente koji su općenito neophodni za ugovor o radu u Austriji. Predsjedavajući, poslije konsultacija sa takozvanim "Präsidiäle" – savjetodavnim odborom koji čine predsjedavajući i njegova dva zamjenika te predsjedavajući parlamentarnih klubova, imenuje računovođu koji je zadužen za administriranje ugovora parlamentarnih asistenata.

Radno vrijeme asistenta može biti dogovoreno u zakonskim okvirima između njega i poslanika za kojeg radi. Zakonski limit radnih sati za jednog asistenta koji je angažiran na osnovu ugovora o zaposlenju je 50 sati sedmično. Slično ograničenje ne postoji za radne ugovore. Dozvoljeno je da jedan asistent radi za najviše pet poslanika, a više od pet poslanika mogu formirati tzv. radne zajednice za zaposlenje parlamentarnih asistenata. Parlamentarni asistent ne dobija na raspolaganje kancelariju u parlamentarnoj zgradi, već mu poslanik može ustupiti svoju ili je dijeliti s njim. Mandat asistenata poslanika traje koliko i jedan parlamentarni saziv ili kraće, a može se obnoviti. U Parlamentu postoji registar asistenata, koji vodi parlamentarna administracija, odnosno Pravno-zakonodavna služba, ali on nije dostupan javnosti.

ČEŠKA

Predstavnički dom

U Češkoj postoji funkcija parlamentarnih asistenata, iako **ne postoji pravni akt** koji reguliše njihov status. **Parlamentarac ima potpunu slobodu** da bira svoje asistente i prema tome ne postoje posebni uslovi za poziciju asistenta parlamentarca. Zakon samo propisuje da troškove parlamentarnih asistenata snosi Sekretarijat Predstavničkog doma. U skladu sa odredbama Poslovnika (član 117. Zakona 90/1995 Coll.) i pravila uspostavljenih u odluci Komisije za budžet br. 66/2006., svaki parlamentarac je u 2010. godini imao na raspolaganju iznos od 35.880 čeških kruna ili oko 1.408 eura. Taj iznos se dijeli na sve asistente ukoliko je parlamentarac zaposlio više od jednog asistenta. Najmanji mogući iznos namijenjen za jednog asistenta parlamentarca je 1000 čeških kruna ili oko 40 eura, pa tako, teoretski, parlamentarac može imati najviše 35 asistenata. Asistent zaključuje ugovor o pružanju pomoći poslaniku sa Sekretarijatom Predstavničkog doma i ugovor je ograničen trajanjem mandata poslanika za kojeg asistent radi. Trenutno **svaki parlamentarac prosječno ima dva asistenta**.

UKRAJINA

Status asistenta poslanika reguliran je Zakonom o Parlamentu. Plata asistenta se isplaćuje iz posebno odvojenih namjenskih sredstava za naknade asistenata poslanika. Poslanik određuje platu svojih asistenata. Četverica asistenata poslanika su zvanično službenici, dok ostali mogu biti zaposleni na osnovu ugovora o radu. U Parlamentu Ukrajine rade i asistenti volonteri. Asistent **može predstavljati poslanika** pred državnim organima vlasti, lokalnim organima vlasti, u kontaktu sa nevladinim institucijama i u kontaktu sa biračima. Asistent **može učestvovati na sjednicama parlamentarnih komisija**.

Sekretarijat Parlamenta je nadležan za vođenje registra asistenata poslanika.

Asistenti poslanika su dužni objavljivati svoje profesionalne, poslovne aktivnosti (funkcije, radna mjesta, urede) nadležnim parlamentarnim službama, te različite vrste prihoda.

GRČKA

Status parlamentarnih asistenata je regulisan **Zakonom o Parlamentu**. Procedura zapošljavanja asistenata poslanika je potpuno slobodna. Asistenta bira poslanik kojem će pomagati u radu i smatra se zaposlenikom poslanika, ali mu platu isplaćuje Parlament iz novčanih sredstava isključivo namijenjenih za tu svrhu. Ugovor o radu se zaključuje na period trajanja mandata poslanika. Poslanik ima pravo da zaposli **jednog asistenta, tri državna službenika i jednog pratioca**. Klubovi poslanika ne mogu zaposliti, odnosno angažovati asistente za pružanje usluga poslanicima. Iznos koji se dodjeljuje poslaniku za potrebe angažovanja asistenata iznosi do 30.000 eura po asistentu godišnje.

Asistent **može zastupati** parlamentarca pred organima državne i organima lokalne administracije, u kontaktu sa nevladinim organizacijama i sa izbornom bazom. Asistent **ne može učestvovati na sjednicama parlamentarnih komisija**. **Registar** asistenata poslanika vodi Sektor za upravljanje ljudskim potencijalima i nije javan. U Parlamentu Grčke **ne rade asistenti volonteri**, ali nisu ni zabranjeni.

TURSKA

Status asistenata poslanika reguliran je Zakonom o Parlamentu. Poslanici Parlamenta Turske **imaju pravo na jednog ličnog asistenta**, a uvjeti za njegovo angažiranje su:

- da ima univerzitetsku diplomu i najmanje 18 godina;
- da ispunjava opće uvjete za državne službenike i da nije isključen iz državne službe;
- da nema kriminalnu prošlost,
- da se ne bavi bilo kojom plaćenom djelatnošću,
- da nije član porodice poslanika o kojem je riječ,
- i da nije penzioniran od strane bilo koje socijalno osiguravajuće organizacije.

U praksi, poslanik, nakon što odabere jednog asistenta, piše prijedlog generalnom sekretaru i sugerira angažiranje te osobe. Ukoliko osoba o kojoj je riječ ispunjava potrebne uvjete, generalni sekretar, koji djeluje u ime predsjedavajućeg Parlamenta, potvrđuje navedeni prijedlog. Asistent se zapošljava prema ugovoru privatnog prava između njega i generalnog sekretara Parlamenta. Mandat ličnih asistenata poslanika je ograničen krajem saziva Parlamenta.

Ugovor može biti raskinut na zahtjev asistenta ili poslanika;

- ukoliko asistent, poslije angažiranja, više ne ispunjava jedan ili više uvjeta koji su bili potrebni za zaposlenje u Parlamentu;
- ukoliko počini neko djelo koje je predmet disciplinskog postupka;
- ukoliko dotični poslanik postane ministar;
- ukoliko dotični poslanik iz bilo kojeg razloga prestane biti član Parlamenta.

Dužnost asistenta poslanika je da pomaže poslaniku u njegovim zakonodavnim aktivnostima i aktivnostima istraživanja. Plate asistenata se isplaćuju iz posebnih sredstava namijenjenih posebno za tu svrhu, a visinu plata određuju poslanici.

VELIKA BRITANIJA

Donji dom

Status asistenta poslanika u Donjem domu Parlamenta Velike Britanije reguliran je setom internih propisa parlamentarne administracije. **Asistente zapošljava direktno poslanik**, a ne Donji dom Parlamenta. Asistenti nisu državni službenici. Odlukom Donjeg doma utvrđeno je da se takvo osoblje zapošljava standardnim ugovorom o radu i da se plaća u skladu sa naknadom propisanom za određene poslove.

Trenutno postoji sedam nivoa isplate, a svaki ima drugačiji opis poslova:

- rukovodioci ureda/ izvršni sekretari,
- viši sekretari,
- mlađi sekretari,
- viši saradnici za kontakt sa biračima i potrebe birača,
- saradnici za kontakt sa biračima i potrebe birača,
- viši asistenti za istraživanje/parlamentarni asistenti i
- asistenti za istraživanje/parlamentarni asistenti.

Poslanici mogu slobodno zaposliti osoblje na bilo koju od gore navedenih pozicija, dok ukupni troškovi ne prelaze ukupnu naknadu za uposleno osoblje. Ne postoji fiksna ili ograničen mandat za rad u poslaničkom kabinetu. Asistenti su zaposleni na tom mjestu sve dok poslanik ne donese odluku o ponovnom mandatu, osim ako naravno poslanik izgubi svoje mjesto na izborima.

Osoblju poslanika dostupan je niz naknada i usluga. Broj članova osoblja jednog poslanika nije formalno ograničen. Međutim, ograničen je broj propusnica koje poslanici mogu dodijeliti. Poslanici imaju pravo na do tri plaćena asistenta za istraživanje. Uz to mogu imati jednog asistenta volontera koji će raditi kod njih jedan dan u sedmici.

Asistenti **moгу predstavljati poslanika** pred državnim organima vlasti, lokalnim organima vlasti, u kontaktu sa nevladinim organizacijama i u kontaktu sa biračima. Oni **ne mogu** učestvovati na **sjednicama parlamentarnih komisija**.

Prije općih izbora 2010. godine nije bilo ograničenja u zapošljavanju parlamentarnih asistenata, mada su postojali prijedlozi da se to promijeni. Nakon općih izbora to je jedno od pitanja koje je dodijeljeno Nezavisnom parlamentarnom tijelu za standarde (IPSA). Budući poslanici će dobijati sredstva za troškove osoblja i plaćanje ne više od jednog uposlenog koji je u rodbinskoj vezi sa poslanikom.

Rodbinska veza je definirana kao:

- suprug, građanski partner ili osoba koja živi sa poslanikom;
- roditelj, djeca, djed/baka, unuk, brat ili sestra, ujak, stric, sestrić ili sestričina poslanika ili supružnika, građanskog partnera ili osoba koja zajedno živi sa poslanikom; ili
- pojedinac ili organizacija gdje postoji veza kao što je navedeno u Zakonu o kompanijama iz 2006. godine (Companies Act).

Ovo je prijelazno rješenje, tako da se nove odluke neće primjenjivati na bilo koje postojeće aranžmane. Prema novom sistemu naknada bit će moguće da poslanici dobiju pomoć u svom radu angažiranjem vanjskih asistenata i (ili) stručnjaka (*bought-in services*) ili od savjetnika koji su angažirani u poslaničkom klubu (*pooled staffing resources*).

Plata asistenta poslanika se isplaćuje iz posebno određenih sredstava namijenjenih posebno za naknade za asistente. Platu određuju tijela Doma, a odobrava savjetodavno tijelo predsjedavajućeg za novčane naknade poslanika.

Svaki poslanik u Parlamentu ima pravo na godišnju naknadu, koja je namijenjena za pokrivanje plata i ostalih troškova osoblja, poput doprinosa za socijalno osiguranje za tri zaposlene osobe sa punim radnim vremenom (ili njihovim ekvivalentom) za podršku poslanicima. Postoje velike razlike u praksi između poslanika - da li su asistenti zaposleni sa punim radnim vremenom ili skraćenim radnim vremenom i da li sjede u izbornoj jedinici ili u Londonu. Navedena naknada je u 2010. godini iznosila maksimalno 103.812 funti godišnje, a nakon izbora u budžetu se za potrebe poslanika izdvaja 109.548 funti. Taj novac se može koristiti u sljedeće svrhe:

- za plaćanje asistenata, plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje od strane poslodavca i doprinosa za penziono osiguranje;
- plaćanje za usluge vanjskih stručnjaka/asistenata;
- plaćanje za osoblje angažirano u poslaničkim klubovima;
- plaćanje prekovremenog rada, u mjeri u kojoj je navedeno u uslovima zapošljavanja osoblja; i
- plaćanje za dječiju zaštitu ili za druge isplate.

Opis poslova osoblja poslanika

1. Rukovodioci ureda/ izvršni sekretari

Mlađi sekretari trebaju imati uljudne i pristojne manire i posjedovati dobre vještine pisanja na tastaturi. Osim toga, potrebno je da rukovodioci ureda/izvršni sekretari i viši sekretari posjeduju odlične organizacijske i vještine planiranja, dobre interpersonalne/međuljudske vještine i vještine opsluživanja stranaka, znanje korištenja elektronske pošte (e-maila), programa *Word* itd., sposobnost određivanja prioriteta te sposobnost rada u rokovima i razumijevanje političkog okruženja.

Rukovodioci ureda/ izvršni sekretari treba da:

- pružaju cjelokupnu sekretarsku i administrativnu podršku;
- rukovode uredom, nadziru budžete, nadgledaju drugo osoblje i volontere itd.;
- primaju telefonske upite i posjetioce;
- pišu nacрте pisama i potpisuju pisma o nizu pitanja;
- odgovaraju na e-mailove i pisma;
- rukovode dnevnikom i dogovorenim obavezama.

Oni također mogu rukovoditi određenim poslovima sa biračima i pružati sekretarske usluge posebnim interesnim grupama. Posao pisanja na tastaturi mogu delegirati nekome drugom.

Viši sekretari treba da:

- pružaju sekretarsku/administrativnu podršku;

- primaju telefonske upite i posjetioce;
- pišu nacрте pisama i potpisuju pisma;
- odgovaraju na e-mailove i pisma;
- rukovode dnevnikom i dogovorenim obavezama.

Također mogu rukovoditi uredom i/ili preuzimati određene poslove sa biračima.

Mlađi sekretari treba da preuzmu:

- fotokopiranje;
- evidenciju;
- otvaranje i otpremanje pošte;
- obavljanje jednostavne korespondencije i primanje jednostavnih upita telefonom ili putem e-maila;
- druge jednostavne uredske obaveze prema potrebi.

2. *Saradnici za kontakt sa biračima i potrebe birača*

Potrebno je da saradnici posjeduju odlične interpersonalne vještine i vještine opsluživanja stranaka, široko znanje o socijalnom zakonodavstvu, dobre organizacijske sposobnosti i metodičan pristup vođenju evidencije.

Viši saradnici za kontakt sa biračima i potrebe birača treba da:

- pružaju informacije, savjete i podršku pojedincima o nizu finansijskih, zdravstvenih, stambenih i drugih socijalnih pitanja;
- budu veza sa vladinim agencijama, volonterima i drugima u rješavanju problema;
- obavljaju korespondenciju sa biračima ili se susreću s njima;
- razvijaju znanje o posebnim područjima;
- analiziraju obrasce upita i pišu izvještaje;
- vode evidenciju o kontaktima stranaka.

Ukoliko imaju područje od posebnog interesa, mogu pružati sekretarske usluge za relevantne sastanke i/ili pripremati informacije itd.

Saradnici za kontakt sa biračima i potrebe birača treba da:

- pružaju informacije, savjete i podršku pojedincima o nizu finansijskih, zdravstvenih, stambenih i drugih socijalnih pitanja;
- sarađuju sa vladinim agencijama, sektorom volontera i drugima na rješavanju problema;
- obavljaju korespondenciju sa biračima ili da se susreću s njima;
- pišu nacрте jednostavnih pisama prema potrebi;
- vode evidenciju o kontaktima stranaka;
- pomažu u administrativnim poslovima ureda prema potrebi.

3. *Istraživači/parlamentarni asistenti*

Istraživači/parlamentarni asistenti trebaju imati univerzitetsko obrazovanje. Potrebno je da posjeduju dobre istraživačke sposobnosti, sposobnost da analitički razmišljaju, dobre komunikacijske vještine i razumijevanje političkog okruženja.

Viši asistenti za istraživanje/parlamentarni asistenti treba da:

- provode istraživanje, obično iz sekundarnih izvora, o kompleksnim i teškim temama;

- analiziraju, interpretiraju i prezentiraju rezultate, npr. za poslanička pitanja, kratke zabilješke za komisije, članke i saopćenja za javnost;
- sarađuju sa političkom partijom, lobističkim grupama itd.;
- sarađuju sa medijima.

Asistenti za istraživanje/parlamentarni asistenti treba da:

- provode istraživanje iz lako dostupnih izvora;
- analiziraju, interpretiraju i prezentiraju rezultate, npr. za poslanička pitanja, kratke zabilješke za komisije, članke i saopćenja za javnost;
- održavaju rutinsku samostalnu korespondenciju sa biračima.

Pored toga, mogu da:

- vode računa o nizu posjetilaca,
- preuzimaju određene administrativne zadatke.

Dom lordova

I u Gornjem domu Parlamenta Velike Britanije (Domu lordova) status asistenata lordova reguliran je setom internih propisa parlamentarne administracije. Članovi Gornjeg doma ne primaju platu. Oni mogu tražiti isplatu dnevnica i naknadu putnih troškova od 64 funte i kancelarijskih troškova (*Office Costs*) od 53,50 funti za svaki dan prisustva. Visinu dnevnica utvrdio je Dom. Lord može tražiti isplatu do 75 funti za svaki dan prisustva do maksimalno 3.000 funti godišnje.

Jedan lord može zaposliti četiri asistenta, a ako želi, pomoć mu može pružati asistent volonter (neplaćeni asistent). Asistenti **ne mogu** predstavljati lorda ni pred jednim tijelom niti u kontaktima sa nevladinim organizacijama, u kontaktima sa biračima, niti mogu učestvovati na sjednicama parlamentarnih komisija.

IV. LIČNI ASISTENTI POSLANIKA I OSOBLJE POSLANIČKIH KLUBOVA

NJEMAČKA

BUNDESTAG (Predstavnički dom)

Lični asistenti poslanika

Poslanici Bundestaga imaju svoje lične asistente ili saradnike. Odnos između poslanika i njegovog asistenta reguliran je privatnim zakonom o radnim odnosima. U Sekretarijatu Bundestaga u okviru sektora Parlament i poslanici postoji odjeljenje za opsluživanje poslanika, a unutar njega odjel za asistente poslanika, koji se brine za sva pitanja u vezi sa poreskim obavezama i obavezama socijalnog osiguranja i koji savjetuje poslanike i njihove asistente prilikom zaključivanja, izmjene i prestanka ugovora o radu.

Osoblje poslaničkih klubova

O klubovima općenito:

U skladu sa Poslovnikom Bundestaga poslanički klub može biti formiran uz ispunjavanje sljedećih uslova:

- mora ga sačinjavati najmanje 5% članova Bundestaga, tj. najmanje 31 parlamentarac; svrha određivanja minimalne veličine analogne takozvanoj klauzuli od 5%

Federalnog izbornog zakona je da spriječi da veliki broj malih grupa dobije status poslaničkih klubova pa da prekomjerno koriste parlamentarne ovlasti koje taj status daje, s obzirom da bi to moglo prouzrokovati nepotrebnu konfuziju i vremenski pritisak u radu Bundestaga.

- članovi kluba moraju pripadati istoj partiji ili partijama koje imaju slične političke ciljeve i koje se prema tome ne nadmeću u bilo kojoj od 16 saveznih država. Na primjer, CDU (prisutna u svim saveznim državama osim u Bavarskoj) i CSU (prisutna samo u Bavarskoj) su tokom svih saziva od 1949. godine formirale jedinstveni klub.

Parlamentarni ili poslanički klubovi imaju odlučujuću ulogu u radu Bundestaga. U okviru parlamentarnih klubova političke partije se dogovaraju o stavovima koje onda prezentuju Bundestagu i javnosti.

Vezano ne samo za usvajanje zakona nego takođe i za mnoge druge funkcije u Bundestagu, Poslovnik daje određena prava isključivo parlamentarnim klubovima – ili broju od 5% članova Bundestaga. Na primjer, samo oni imaju pravo da predlažu zakone i podnose prijedloge; da podnose amandmane na zakone čak i u trećem čitanju; da zahtijevaju odlaganje tačaka dnevnog reda i sjednica; da preispituju da li plenarna sjednica ima potrebni kvorum za održavanje; i da zahtijevaju javno glasanje, raspravu o pitanjima od značajnog interesa ili uspostavu istražnih komisija. Prema tome, parlamentarni ili poslanički klubovi su bez imalo sumnje ključni centri političke moći i glavni pokretači u radu Bundestaga.

Svaki poslanički klub u Bundestagu ima izvršni odbor, koji čine predsjedavajući kluba i nekoliko njegovih zamjenika, sekretari kluba i drugi članovi. U klubu CDU/CSU, predsjedavajući CSU kluba, kojeg sačinjavaju svi CSU članovi iz savezne države Bavarske, je takođe tradicionalno prvi zamjenik predsjedavajućeg CDU/CSU kluba. Mandat izvršnih odbora razlikuje se od kluba do kluba. Dok klub CDU/CSU bira svoj izvršni odbor na period od 12 mjeseci, a zatim na ostatak izbornog mandata, klubovi SDP, Alijanse 90/Zeleni i FDP biraju svoj izvršni odbor na period od dvije godine, a nakon toga na ostatak izbornog mandata; klub Partije ljevice bira svoj izvršni odbor na period od jedne godine, nakon toga na period od dvije godine i na kraju na ostatak izbornog mandata.

Svaki klub formira niz radnih grupa radi pripreme terena za donošenje odluka koje donosi klub u cjelini. Svaki klub imenuje glasnogovornika za svaku parlamentarnu komisiju Bundestaga, koji koordinira rad članova kluba u određenoj parlamentarnoj komisiji i obezbjeđuje da postupaju u skladu sa dogovorenim stavovima kluba u cjelini. Tako da i rad parlamentarnih komisija Bundestaga većinom pripremaju poslanički klubovi.

U Bundestagu zadaci osoblja poslaničkih klubova su različiti. Svaki klub ima rukovodioca osoblja i korporativni menadžment. Pravni asistenti pružaju informacije poslanicima i rade u stalnim radnim grupama na projektima, o kojima izvještavaju klub. Postoji osoblje za sekretarske poslove i za odnose s javnošću (rade kao novinari i konsultanti). Sve partije, odnosno klubovi, imaju osoblje za kampanje, koje radi volonterski.

U tabeli je naveden broj osoblja u svakom poslaničkom klubu Bundestaga.

Osoblje poslaničkih klubova njemačkog Bundestaga

Stranka (poslanički klub)	CDU/CSU (238 poslanika)	SPD (146 poslanika)	Alijansa 90/ Zeleni (<i>Bündnis 90/ Die Grünen</i>) (68 poslanika)	FDP (93 poslanika)	Ljevičari (<i>Die Linke</i>) (76 poslanika)
Referenti – naučni saradnici	133	85	80	www.fdp.de	80
Referenti - specijalisti (viša služba)	157	60	60		23
Sekretari (srednja služba)		45			39
Tehnički saradnici	10	18			8
Ukupno	300	208	140	108	150
Ukupno sve stranke	850				

Osoblje poslaničkog kluba FDP (Slobodna demokratska partija) u Bundestagu (108 članova osoblja)

Osoblje poslaničkog kluba FDP-a čine članovi na sljedećim pozicijama:

1. U kabinetu predsjedavajuće kluba FDP-a rade šef kabineta, jedan lični asistent, jedan savjetnik i dva saradnika.
2. Pored predsjedavajuće kluba, četiri poslanika, koji su ujedno i njeni najbliži saradnici, rukovode svakodnevnim poslovima kluba kao menadžeri i vode poslove za svoj klub u vezi sa Bundestagom i pokrajinskim parlamentima i poslaničkim klubovima drugih stranaka. Oni predlažu teme za diskusiju na debatama i brinu se o njihovom završetku. Prije važnog glasanja, oni se brinu da su svi poslanici prisutni. Njih četvero ima ukupno 5 saradnika (po jedan ili dva), s tim da jedan od njih ima i jednog ličnog asistenta.
3. Šest zamjenika predsjedavajuće kluba FDP-a ima po jednog saradnika.
4. Rukovodilac osoblja kluba i njegov asistent.
4. 1. U odjelu za pres rade glasnogovornik, koji je ujedno i rukovodilac odjela, i

njegov zamjenik, tri savjetnika i četiri saradnika za pres, koordinator za politiku mreže i internet komunikacije i dva savjetnika za internet i nove medije.

4.2. U odjelu za planiranje rade rukovodilac, njegov saradnik i osoblje šest radnih grupa (vidjeti niže).

Odjel za planiranje djeluje u okviru šest radnih grupa, i to:

4.2.1. U Radnoj grupi I za međunarodnu politiku rade savjetnik za vanjsku politiku, savjetnik za ekonomsku saradnju i razvoj, savjetnik za sigurnosnu politiku, savjetnik za evropsku politiku, savjetnik za ljudska prava i humanitarnu pomoć i tri saradnika.

4.2.2. U Radnoj grupi II za ekonomiju i finansije rade savjetnik za ekonomsku politiku, savjetnik za ishranu i privredu, savjetnik za poresku politiku i carine, savjetnik za politiku domaćinstava, savjetnik za energetska, industrijska, politiku informacione tehnologije (IT), politiku poštanskog saobraćaja i tehnološku politiku, savjetnik za finansijska tržišta i tri saradnika.

4.2.3. U Radnoj grupi III za rad, zdravlje i socijalnu politiku rade savjetnik za njegu i zdravstvenu politiku, savjetnik za penzionu i socijalnu politiku, savjetnik za zdravstvenu politiku, savjetnik za tržište rada i četiri saradnika.

4.2.4. U Radnoj grupi IV za unutrašnje poslove i pravo rade savjetnik za unutrašnju i pravnu politiku, savjetnik za unutrašnju politiku, savjetnik za privredu, porodicu i nasljedno pravo, kao i još jedan savjetnik i tri saradnika.

4.2.5. U Radnoj grupi V za infrastrukturu i okoliš rade savjetnik za okoliš, zaštitu prirode i sigurnost nuklearnih reaktora, savjetnik za politiku saobraćaja, savjetnik za primorsku politiku i zaštitu od emisije, savjetnik za graditeljsku i stambenu politiku i izgradnju Istoka, kao i tri saradnika.

4.2.6. U Radnoj grupi VI za inovacije, društvenu politiku i kulturu rade savjetnik za starije osobe, civilnu službu i počasnu službu, savjetnik za politiku medija i politiku u oblasti kulture, savjetnik za obrazovanje, savjetnik za nauku, istraživanje i procjenu tehničkih rezultata, savjetnik za porodicu, žene, mlade, migracije i integracije i tri saradnika.

4.3. U odjelu za koordinaciju u državi i među pokrajinama radi koordinator.

4.4. U uredu za vezu FDP-a sa Evropom u Briselu rade šef ureda i njegov saradnik.

4.5. U evropskom uredu Grupe FDP-a u Evropskom parlamentu radi šef ureda.

4.6. U administrativnom odjelu Kluba rade dva saradnika za administrativne poslove, dva saradnika za protokol i organizaciju, rukovodilac i saradnik u odjelu za posjetioce, rukovodilac, zamjenik rukovodioca i dva saradnika u službi za organizaciono-tehničke poslove, dva referenta u kadrovskoj službi, dva saradnika za elektronsku obradu podataka, dva saradnika u štampariji i dva referenta u računovodstvu.

5. Savjetnik za pravnu politiku.

6. Savjetnik 1. Odbora za istraživanje 17. izbornog perioda (grad Gorleben).

7. Parlamentarni savjetnik za autorska prava i zaštitu prava obrtnika.

8. Tri saradnika koja su trenutno na porodiljskom odsustvu i roditeljskom odsustvu.

U prilogu rada se nalazi organigram poslaničkog kluba FDP-a, na njemačkom jeziku.

BELGIJA

Predstavnički dom

Lični asistenti poslanika

Status asistenata poslanika uređen je setom internih propisa parlamentarne administracije. Asistenti poslanika nemaju status državnih službenika, ali se u pitanjima socijalnog osiguranja smatraju zaposlenima. Asistent može biti promoviran na višu poziciju poslije osam i ponovno poslije 15 godina službe u Domu. Dužina radnog staža kao saradnika u Senatu Belgije ili u Evropskom parlamentu također se uzima u obzir. Parlamentarna administracija direktno isplaćuje platu asistentima poslanika.

Broj plaćenih asistenata je ograničen. **Poslanik može imati** jednog asistenta sa punim radnim vremenom za administrativne poslove (sekretar) i jednog asistenta sa pola radnog vremena za poslove istraživanja (univerzitetski nivo). Rad poslanika također pomažu i neplaćeni asistenti (volonteri). Asistenti poslanika imaju pravo da:

- **predstavljaju poslanika pred tijelima državne administracije;**
- **predstavljaju poslanika pred tijelima lokalne vlade;**
- **predstavljaju poslanika u kontaktima sa nevladinim organizacijama;**
- **predstavljaju poslanika u kontaktima sa biračima;**
- **prisustvuju sjednicama parlamentarnih komisija ukoliko je i poslanik prisutan;**
- da posjeduju stalne propusnice za ulazak u parlamentarne zgrade samo u toku trajanja službe.

Što se tiče uvjeta, iako to nije formalan zahtjev, većina asistenata je završila srednju školu ili ima visoko obrazovanje. Prema proceduri angažiranja: poslanik predlaže osobu koja će biti angažirana kao njegov asistent, a zapošljava ga i plaća Predstavnički dom. Sektor za ljudske potencijale kontrolira da li kandidat ima državljanstvo EU i kako se ponaša u toku obavljanja službe. Skalu plata utvrđuje Kolegij Doma, a jednaka je za sve asistente. Asistenti se imenuju na mandat koji je vezan za mandat poslanika za kojeg rade.

Osoblje poslaničkih klubova

U Predstavničkom domu Parlamenta Belgije, osim ličnih asistenata poslanika, rade i asistenti u svakom priznatom poslaničkom klubu, a koji ima najmanje pet poslanika. Ti asistenti moraju imati akademsku diplomu. Ako klub nema najmanje pet poslanika nije mu dopušteno da angažira asistente. Iako asistente u poslaničkim klubovima imenuje sam klub, Predstavnički dom je njihov poslodavac koji im isplaćuje platu i plaća sve troškove vezane s tim angažmanom. Asistenti u poslaničkim klubovima se zapošljavaju na određeni period. Broj asistenata u jednom poslaničkom klubu zavisi od broja poslanika tog kluba (1,05 asistent po poslaniku, jedan dodatni i jedna rukovodeća funkcija unutar osoblja kluba). Zakon o administrativnim asistentima zabranjuje zapošljavanje članova porodice u prvom koljenu, odnosno supružnika ili stalnog nebračnog partnera, roditelja i djece (član 2.) kao asistenata u Parlamentu. U Predstavničkom domu Parlamenta Belgije postoji registar asistenata poslanika koji vodi parlamentarna administracija i dostupan je javnosti.

Senat

Lični asistenti senatora

U Senatu Belgije svaki **senator može zaposliti** jednog političkog asistenta sa punim radnim vremenom ili dva politička asistenta na pola radnog vremena za administrativne poslove (sekretarski posao) i jednu osobu sa univerzitetskom diplomom na pola radnog vremena za poslove istraživanja. Sistem ličnih asistenata senatora u belgijskom Senatu uveden je 1980. godine.

Sve troškove zapošljavanja asistenata snosi Senat, uključujući plate, socijalno osiguranje, naknadu za godišnji odmor itd. Senator zapošljava asistenta, koji je s njim u privatno-pravnom odnosu zaposlenja. Uvjete na osnovu kojih se zapošljavaju asistenti senatora definirale su službe Senata i istovjetni su za sve asistente. Službe Senata provjeravaju i kontroliraju sva plaćanja i zapošljavanja. Visina plate asistenata je određena platnom shemom i zavisi od starosti asistenta. Općenito se godišnje uvećava. Redovno radno vrijeme asistenata sa punim radnim vremenom je 38 sati sedmično, a provjera njihovog radnog vremena odgovornost je poslanika. Jedan asistent može biti na usluzi dvojici ili više senatora.

Osoblje klubova

Senat dodjeljuje određena novčana sredstva i svakom klubu za zapošljavanje osoblja. Ovaj sistem je različit od sistema ličnih asistenata senatora.

FINSKA

Lični asistenti poslanika

Svaki član Parlamenta Finske (Eduskunta) ima pravo na jednog ličnog asistenta. Iako ih poslanici sami biraju, lični asistenti poslanika se zapošljavaju na osnovu ugovora privatnog prava između asistenta i Sekretarijata Parlamenta. Tako je ugovorni partner (poslodavac) Sekretarijat Parlamenta, a ne pojedini poslanik. Ugovori imaju privremeni karakter i svi ističu na kraju parlamentarnog saziva ili kada prestane mandat poslanika za kojeg asistent radi. Sistem ličnih asistenata u Parlamentu Finske uveden je 1997. godine.

Pravila za sistem ličnih asistenata poslanika usvojila je Administrativna komisija (Office Commission)⁵. Prema važećim pravilima asistent mora imati najmanje 18 godina. Zvanično nije zabranjeno angažiranje rođaka kao asistenta, ali prema uspostavljenoj praksi, Sekretarijat Parlamenta ne zaključuje ugovore sa članovima porodice poslanika, odnosno sa njihovim supružnicima, zakonski priznatim partnerima, roditeljima i djecom. Asistenti su zaposlenici Sekretarijata Parlamenta, a ne poslaničkog kluba ili parlamentarne stranke i njihove plate se

---

⁵ *Office Commission* je parlamentarno tijelo koje usmjerava, nadgleda i razvija upravu i rukovodi finansijama u Parlamentu zajedno sa Sekretarijatom Parlamenta. Čine ga predsjedavajući Parlamenta i njegovi zamjenici te četiri poslanika koje Parlament bira među svojim članovima. Pored ostalih obaveza, ovo tijelo odlučuje o godišnjem prijedlogu budžeta Parlamenta, imenuje glavne parlamentarne službenike i utvrđuje uvjete za zapošljavanje službenika, korištenje parlamentarnih zgrada i odlučuje o značajnijim nabavkama. Izvor-zvanična internetska stranica Parlamenta Finske: web.eduskunta.fi

isplaćuju iz budžeta Sekretarijata. Lični asistenti poslanika su u 2010. godini bili plaćeni 2192 eura mjesečno za puno radno vrijeme. Sa troškovima socijalnog osiguranja to je iznosilo ukupno oko 34.000 eura godišnje, plus troškovi za kompjutersku opremu, uredski prostor, zdravstveno osiguranje itd. Godinu dana ranije, plata asistenta je iznosila 2.140 eura mjesečno, što je bilo *oko 37 posto plate poslanika*. Kako postoji mogućnost da poslanici dijele jednog asistenta, onaj koji je radio za dva poslanika dobivao je 2.854 eura mjesečno ili *49 posto plate poslanika* u 2009. Jedina korekcija koja se tiče plata asistenata poslanika je opće godišnje povećanje u skladu sa praksom tržišta rada u Finskoj.

U Parlamentu Finske je 2009. godine bilo **zaposleno 186 asistenata**, od čega je 148 radilo u zgradi Parlamenta, a 38 u izbornim jedinicama poslanika (Parlament Finske je jednodomni, a ima 200 poslanika). Uobičajeno radno vrijeme asistenata sa punim radnim vremenom je 36 sati i 15 minuta sedmično. Asistenti su zaduženi za obavljanje sekretarskih i uredskih poslova povezanih sa parlamentarnim radom, za održavanje kontakata poslanika sa određenim grupama i građanima, za pripremu govora, prikupljanje informacija i pripremanje osnovnog materijala za parlamentarni rad poslanika.

Osoblje poslaničkih klubova

U Parlamentu Finske ima osam poslaničkih klubova. Svaki klub ima svoj ured u zgradi Parlamenta i svoje osoblje⁶.

Poslanički klub Partije centra ima svoj sekretarijat, koji čine politički i drugi eksperti. Oni prikupljaju informacije, pišu izvještaje i sažetke i brinu se za komunikaciju. Klub ima 50 poslanika, a u sekretarijatu kluba rade generalni sekretar kluba, jedan sekretar za međunarodne odnose, jedan stručni referent – službenik Parlamenta (clerk of the Parliament), dva politička sekretara i šest ostalih članova osoblja (čiji zadaci nisu navedeni na internetskoj stranici).

Poslanički klub Partije državne koalicije ima 51 poslanika i 11 članova osoblja, među kojima su generalni sekretar kluba, jedan sekretar za međunarodne odnose i jedan sekretar za zakonodavstvo (zadaci ostalog osoblja nisu navedeni).

Klub Socijaldemokratske partije ima 45 poslanika i 10 članova osoblja, među kojima su generalni sekretar kluba, jedan stručni referent – službenik Parlamenta, jedan sekretar za zakonodavstvo i jedan sekretar za međunarodne odnose (zadaci ostalog osoblja nisu navedeni).

Poslanički klub Saveza ljevice ima 17 poslanika i pet članova osoblja, među kojima su jedan sekretar za zakonodavstvo i jedan saradnik za informiranje (zadaci ostalog osoblja nisu navedeni).

Poslanički klub Zelenih ima 14 poslanika i pet članova osoblja, od kojih je jedan generalni sekretar kluba, dva su politička sekretara i jedan saradnik za informiranje.

---

⁶ Izvor: zvanična internetska stranica Parlamenta Finske <http://web.eduskunta.fi/> (preuzeto 23.03.2011.)

Švedski poslanički klub ima devet poslanika i četiri člana osoblja, od kojih je jedan generalni sekretar, jedan sekretar za zakonodavstvo, jedan stručni referent – službenik Parlamenta i jedan sekretar poslanika sa ostrva Åland.

Poslanički klub Kršćansko-demokratske partije ima sedam poslanika i dva člana osoblja, tj. generalnog sekretara kluba i sekretara za zakonodavstvo.

Poslanički klub Partije pravih Finaca ima šest poslanika i tri člana osoblja, od kojih je jedan generalni sekretar kluba.

ŠVAJCARSKA

Lični asistenti poslanika

Što se tiče asistenata poslanika, u Parlamentu Švajcarske ne postoji zvanična pozicija „asistent poslanika“. **Poslanici imaju pravo da samostalno odluče** da li će imati lične asistente i da ih sami izaberu. Međutim, ovi asistenti nemaju zvanična prava u samom Parlamentu. Poslanici primaju izvjesna novčana sredstva za pomoć u svom radu u parlamentu i oni samostalno odlučuju o njihovom utrošku. Svaki poslanik prima godišnji iznos od 30.000,00 CHF⁷ za pokrivanje opštih troškova (u skladu sa članom 35.a Zakona o novčanim sredstvima koja se dodjeljuju parlamentarcima - LMAP). Poslanici imaju pravo da koriste ovaj novac za zapošljavanje jednog ili više asistenata. Švajcarski Parlament nema nikakve propise vezano za zapošljavanje i vremenski period angažovanja ličnih asistenata poslanika. Angažovanje asistenata je lična stvar poslanika i nije uslovljena nikakvim ograničenjima. Poslanici mogu čak saradivati sa neformalnim asistentima koji nisu plaćeni za svoj rad.

Asistenti poslanika, nezvanični uposlenici, plaćeni ili volonteri **nisu ovlašteni da predstavljaju** poslanike pred državnom upravom, niti pred lokalnim vlastima. Isto pravilo se odnosi na kontakte sa izbornim jedinicama i sjednice parlamentarnih komisija. Ovi asistenti nemaju ni dokument kojim se odobrava njihov status ili stalno odobrenje kojim im se omogućava ulazak u zgradu Parlamenta. Član 69. Zakona o Saveznoj skupštini dozvoljava poslanicima da odaberu dvije osobe koje će imati pristup nejavnim prostorijama u zgradi Parlamenta. Podaci o ovim osobama i njihovim funkcijama se pohranjuju u registar koji je dostupan javnoj inspekciji. Ne postoji registar ličnih asistenata poslanika kao takav, ali informacije o asistentima se pohranjuju u ranije spomenuti registar.

Osoblje poslaničkih klubova

U Parlamentu Švajcarske sekretarijati klubova poslanika su odgovorni za izvršavanje političkih, organizacionih i administrativnih zadataka koje im dodjeljuju njihovi klubovi. Oni, naročito, pomažu poslanicima da pripremaju svoje zahtjeve i proceduralne zahtjeve. Sekretarijati klubova poslanika nisu dio službe Parlamenta. Klubovi dobivaju godišnje iznose za pokrivanje troškova svojih sekretarijata, a ti iznosi se sastoje od osnovnog iznosa plus dodatni iznos po jednom članu kluba (član 12. Zakona o sredstvima Parlamenta). Osnovni iznos je 144.500,00 CHF, a dodatak po jednom članu kluba je 26.800,00 CHF (član 10. istog zakona). **Sekretarijati klubova poslanika zapošljavaju šest osoba**, i to: administrativnog

---

⁷ Informacija od 20. 12. 2007. godine

sekretara (koji ima diplomu komercijalnog smjera) i pet zaposlenika iz naučnih disciplina (diplomiranih).

FRANCUSKA

Senat

Status parlamentarnih asistenata je definisan setom internih propisa parlamentarne administracije. Plate asistentata isplaćuje administracija iz posebne dotacije namijenjene za tu svrhu. **Senator može zaposliti do tri asistenta s punim radnim vremenom (ili do šest asistenata sa pola radnog vremena).** Generalno, u Senatu ne rade asistenti volonteri, ali nisu ni zabranjeni kao takvi. Asistenti ne mogu predstavljati senatora pred organima državne administracije i organima lokalne vlasti, ali ga mogu predstavljati u kontaktima sa nevladinim organizacijama i u kontaktima sa biračima. Asistenti apsolutno ne mogu učestvovati u radu parlamentarnih komisija. Postoji registar asistenata u Parlamentu, ali nije namijenjen za javnu upotrebu.

Klubovi senatora imaju svoje urede u Senatu. Svaki klub ima svoj sekretarijat i zapošljava osoblje tog sekretarijata.

Nacionalna skupština

Status asistenata poslanika regulisan je skupom internih propisa parlamentarne administracije. Postoji posebna dotacija namijenjena za plate asistenata poslanika. Platu asistenta određuje parlamentarac, a na osnovu propisa koje su donijele finansijske službe. **Poslanik ima pravo da zaposli do pet asistenata,** a u Nacionalnoj skupštini francuskog Parlamenta rade i asistenti **volonteri.**

Asistent ne može prisustvovati sjednicama parlamentarnih komisija. U ostalim prilikama asistent može predstavljati poslanika ukoliko poslanik to želi i ako je saglasna i druga strana. Registar asistenata poslanika vodi se u Sektoru za finansije i nije otvoren za javnost. Svaki poslanik ima status poslodavca. Ugovori sa asistentima zaključuju se u skladu sa državnim zakonom, koji omogućava zaključivanje ugovora o radu na određeno ili neodređeno vrijeme. Postoji pravna mogućnost da asistent potpiše ugovore sa nekoliko parlamentaraca, s tim da se poštuje maksimalno radno vrijeme od 151 sat mjesečno. Francuski Parlament dodjeljuje svakom poslaniku maksimalan iznos od 9.000 eura mjesečno i direktno plaća troškove socijalnog osiguranja i osiguranja od nezaposlenosti, što predstavlja skoro polovinu navedenog iznosa. Poslanik može koristiti cjelokupan iznos samo u svrhu plaćanja asistenata. **Ovim iznosom poslanik obično plaća tri asistenta sa punim radnim vremenom,** ali ima mogućnost da zaključi pet ugovora. **Nacionalna skupština ima 577 poslanika i njih opslužuje oko 2.200 asistenata.** Ne postoje pravna ograničenja u zapošljavanju asistenata poslanika. Ukoliko je asistent supruga, muž ili dijete, maksimalni iznos plate je polovina od ukupnog iznosa koju dodjeljuje Parlament.

I klubovi poslanika mogu angažovati asistente. U tom slučaju poslodavac je asocijativna struktura koju predvodi predsjednik najvažnijeg kluba, ali svaki klub i njegov predsjedavajući je u stvari poslodavac. U Nacionalnoj skupštini Francuske četiri kluba poslanika imaju ugovore sa stotinu asistenata.

ITALIJA

Predstavnički dom ili Poslanički dom

U Poslaničkom domu Italije **nije poznat tačan broj osoblja u poslaničkim klubovima**. U skladu sa novijom jurisprudencijom poslanički klubovi su neregistrirana udruženja (prema članu 36. Građanskog zakona) političke i privremene prirode sa svojstvom pravnog lica. Radni odnos između poslanika/klubova i njihovog osoblja se regulira direktno i isključivo njihovim međusobnim ugovorom u skladu sa propisima. **Osoblje poslaničkih klubova se bira slobodno i direktno**. Uz to, svaki poslanik može da ima jednog ili maksimalno dva asistenta, ili ličnog asistenta/savjetnika, a bira ih slobodno na osnovu ličnog povjerenja.

U skladu sa članom 15. (3) Poslovnika Poslaničkog doma “predsjednik Doma vodi računa da poslanički klubovi dobiju prostorije i opremu za obavljanje svojih funkcija i dodjeljuje im finansijska sredstva iz budžeta Doma, uzimajući u obzir osnovne uslove koji su isti za sve klubove i broj članova samih klubova. Kad se radi o sredstvima za mješovite klubove, u obzir se uzima broj i veličina takvih formiranih klubova, tako da se sredstva mogu rasporediti između tih klubova na osnovu broja članova kluba i osnovnih uslova koji su isti za sve klubove”.

O obrazovnim profilima osoblja poslaničkih klubova i o zadacima koje obavlja osoblje poslaničkih klubova nema podataka (Sekretarijat Poslaničkog doma ne raspolaže takvim podacima).

Senat

U Senatu Italije, u skladu sa Poslovníkom, svaki senator pripada jednom klubu, a svaki klub ima najmanje deset članova. Senatori koji ne žele da pripadaju određenom klubu postaju članovi kluba nepridruženih poslanika. (U skladu sa članom 14. Poslovnika, Rukovodstvo Senata može odobriti formiranje kluba sa manje od deset članova ako on predstavlja partiju ili organizirani pokret u Italiji koji je podnio svoju listu kandidata za izbore u Senat u najmanje petnaest regija, koristeći isti partijski simbol, i čiji kandidati su izabrani u najmanje tri regije, pod uslovom da takav klub ima najmanje pet senatora, čak i ako su izabrani pod različitim partijskim simbolima.) **Tokom jednog parlamentarnog saziva mogu se formirati novi klubovi, tako da zbog toga nema određenog preciziranog broja klubova**. U skladu sa članom 16. Poslovnika klubovima se za obavljanje njihovih funkcija dodjeljuju prostorije, oprema i sredstva iz budžeta Senata, prema broju članova svakog kluba.

Senat dodjeljuje **paušalni iznos** za podršku aktivnostima i zadacima u vezi sa mandatom. Od toga **35% se dodjeljuje senatoru, a 65% klubu**. Senatori **slobodno i direktno biraju svoje asistente**, a radni odnos između senatora i njihovih asistenata regulira se isključivo njihovim međusobnim ugovorom u skladu sa propisima. Iz tog razloga se ne zahtijeva određeni obrazovni profil asistenata niti su definirani određeni zadaci asistenata u klubu.

V. ZAKLJUČAK

Osim od državnih službenika, poslanici nekih parlamenata u Evropi dobijaju pomoć u svom radu i od osoblja zaposlenog u poslaničkom klubu kojem pripadaju, npr. u Portugalu, Švedskoj, Danskoj, Norveškoj, Estoniji, Sloveniji i Hrvatskoj.

U mnogim državama poslanici na raspolaganju imaju novčana sredstva koja im omogućavaju da zaposle lične asistente koji im pružaju podršku u parlamentarnim aktivnostima, npr. u Austriji, Češkoj, Ukrajini, Švedskoj, Francuskoj (u Senatu), Grčkoj, Turskoj i Velikoj Britaniji (u Domu lordova).

U nekim parlamentima pomoć poslanicima pružaju i osoblje angažirano u poslaničkom klubu i lični asistenti – u Njemačkoj, Belgiji, Finskoj, Francuskoj (Predstavnički dom), Švajcarskoj i Velikoj Britaniji (u Donjem domu Parlamenta).

Poslovi i zadaci osoblja u pojedinim parlamentima su precizno definirani internim aktima, dok u drugim parlamentima nisu. Osoblje/asistenti mogu obavljati od sekretarsko-administrativnih poslova, preko pisanja govora, predstavljanja poslanika pred tijelima državne i lokalne uprave, do davanja stručnih savjeta za pojedina složena pitanja. U nekim parlamentima, asistenti mogu u ime poslanika ili zajedno s njim prisustvovati sjednicama komisija, ali ne mogu govoriti.

U nekim slučajevima novčana sredstva koja su dobili za isplatu asistenata poslanici mogu koristiti i za druge troškove koji su nastali u toku obavljanja dužnosti, poput općih usluga i sekretarskih troškova, npr. u Donjem domu i Senatu Parlamenta Italije, Donjem domu Parlamenta Velike Britanije. U nekim parlamentima poslanici nemaju pravo raspolaganja novcem namijenjenim za asistente, ali mogu zaposliti asistente čiji rad se plaća javnim novcem. Predstavnički dom Parlamenta Belgije, npr., zapošljava nekoliko kategorija asistenata i stavlja ih na raspolaganje poslanicima ili poslaničkim klubovima. U belgijskom Senatu svaki član može zaposliti jednog ličnog asistenta sa punim radnim vremenom prema svom izboru ili s određenim novčanim ograničenjima nekoliko honorarnih asistenata koje plaća Parlament u ime dotičnog senatora.

U nekim Parlamentima poslanički klubovi dobivaju novčana sredstva za angažiranje asistenata poslanika i igraju značajnu ulogu, posebno u raspodjeli navedenih novčanih sredstava.

Poslodavac asistenata je obično poslanik lično, npr. u Ujedinjenom Kraljevstvu, francuskoj Nacionalnoj skupštini i Senatu, italijanskom Predstavničkom domu, belgijskom Senatu, njemačkom Bundestagu, austrijskom Donjem domu Parlamenta. U određenim slučajevima poslodavac je poslanički klub ili sam parlament. To je slučaj u parlamentima gdje se pomoć pruža poslanicima kroz poslaničke klubove. Specifični propisi postoje za različite kategorije asistenata u belgijskom Predstavničkom domu (administrativni asistenti, asistenti sa fakultetskom diplomom, privatni uredski sekretari i sekretari klubova).

Kada su u pitanju uvjeti angažiranja asistenata u većini parlamenata asistente zapošljavaju sami poslanici u skladu sa svojim osobnim kriterijima, a mogu ih zaposliti i poslanički klubovi (npr. u italijanskom Senatu, danskom Folketingu). Da poslanički klubovi zapošljavaju asistente standard je u onim parlamentima u kojima poslanici nemaju usluge ličnih asistenata, već samo usluge koje dobivaju putem kluba kojem pripadaju.

Obično se na pozicije asistenata poslanika ili osoblja u poslaničkim klubovima angažiraju:

- mlade visokoobrazovane osobe, koje su tek završile fakultet i imaju malo ili nimalo iskustva,
- osobe iz reda državnih službenika datog parlamenta, koje se nakon ovog angažmana mogu vratiti na svoje radno mjesto i
- osobe iz nevladinog sektora, koje su vrlo često veoma motivirane za ovaj rad, a u pravilu posjeduju dosta profesionalnog znanja i imaju dobru socijalu mrežu.

U nekim parlamentima postoje ograničenja u broju asistenata koje svaki poslanik može zaposliti, a u drugima samo ograničen iznos novčanih sredstava namijenjenih za tu svrhu. U principu, jedan asistent može raditi za nekoliko poslanika, a u nekim parlamentima nekoliko asistenata može formirati radnu grupu radi zaključenja jednog ili više ugovora o zaposlenju, čime kreiraju ugovorne veze između poslanika i asistenata i kolektivno koriste pravo na naknadu, npr. u Austriji.

VI. IZVORI I LITERATURA

Istraživanje Evropskog parlamenta *Parliamentary Assistants in the Member States of the European Union*, Directorate-General for Research, 1997.

Istraživanje USAID-ovog Parlamentarnog programa u Azerbejdžanu *The Status of Assistants of Member of Parliament in the Countries of Europe*, preuzeto sa internetske stranice: <http://pdf.usaid.gov/>

Schreiner – Linn, *The German Bundestag – Functions and Procedures*, NDV, 2006 Edition

ECPRD upiti:

- br. 1663 – *Parliamentary Groups' staff* od 10. marta 2011. godine;
- br. 1537 - *Staff of Parliaments* od 4. oktobra 2010. godine;
- br. 1397 - *Parliamentary assistance / assistants: Employment, recruitment and other contractual questions* od 1. marta 2010. godine;
- br. 1216 - *Personal assistants of MPs*, od 15. aprila 2009. godine;
- br. 673 - *Requirements for and Hiring of Parliamentary Assistants, and more* od 15. decembra 2006. godine.

Zvanična stranica Eurostata: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Zvanična internetska stranica Parlamenta Finske <http://web.eduskunta.fi/>

U dodatku rada se nalazi organigram poslaničkog kluba stranke FDP u njemačkom Bundestagu, na njemačkom jeziku.

ORGANISATIONSPLAN DER FDP-BUNDESTAGSFRAKTION

